

KİTAP İNCELEMESİ:

Mehmet Akif Özer, S. Mustafa Önen, 200 SORUDA YÖNETİM/KAMU YÖNETİMİ, Ankara 2017, Gazi Kitabevi Yayınları, 366 s. ISBN: 978-605-344-399-5

Çağatay ALAN¹

Tanıtacağım eser yönetim bilimini ekonomiden hukuka kadar uzanan bilim dallarının keşişme noktasında yerini aldığını ve bu bilim dallarının yöntemlerinden yararlanarak disiplinler arası bir yaklaşım olarak gelişimini sürdürdüğünü ifade etmektedir. Yönetim ve kamu yönetimi süreçlerini 200 soru üzerinden inceleyerek hazırlandığını görebiliriz.

Bilindiği gibi amaçların etkili ve verimli olarak gerçekleştirilmesi maksadıyla bir insan grubunda işbirliği ve koordinasyon sağlamaya yönelik faaliyetlerden oluşan yönetim uygulamaları, toplumsal yaşam kadar eskidir. Ancak yönetim ve örgütlerle ilgili sistematik bilgi topluluğu niteliğini taşıyan yönetim bilimi 20. yüzyılın ürünüdür.

Günümüzde bürokratik sistemi oluşturan ve onunla ilişki içinde olan insanların ve grupların fikirleri, hareketleri ve davranışları ile ilgili hale gelmiş ve adeta kamu yönetimi ile bütünleşmiştir. Bu kapsamda kamu yönetimi, yönetimin belirli sınırları olan spesifik bir alanı olarak görülmektedir. Bu alanda daha çok temsil yönü güçlü olan siyasal organlarca belirlenen kamu politikalarının yürütülmesi süreçleri görülmektedir.

Kitap, kamu yönetiminin üç anlamı olduğunu dile getirmektedir. İlk olarak, devlette ya da ona bağlı kuruluşlarda eylemde bulunan kişilerin ve kümelerin davranışlarıyla ilgili alan olduğunu ifade etmektedir. İkinci anlamı, devletin amaçlarını gerçekleştirecek biçimde örgütlenmiş insan gücü ve araç/gereç ile bunların yönetimi olduğu, üçüncüsünün ise kamusal politikaların oluşturulmasında, siyasal karar organlarına teknik destek sağlayan ve bu politikaları uygulayan örgütler bütünü olduğu belirtilmektedir.

Bu çalışma yukarıda teorik çerçevesi çizilen yönetim/kamu yönetimi süreçlerini 200 soru üzerinden incelemek amacıyla hazırlandığı görülmektedir. Çalışmanın aynı zamanda lisans, yüksek lisans ve doktora sürecinde ve ilgili alanda akademik hayatın başlangıcında bir rehber kitap olma düşüncesiyle oluşturulduğunu ifade etmemiz mümkündür.

Çalışmayı hazırlamanın temel noktası çok fazla kaynak arasında neye odaklanacağı konusunda yaşanmış belirsizlikler olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışma 10 temel bölümden ve 200 sorudan oluşmaktadır. 1. Bölümde 'Yönetim/Kamu Yönetimi Kavramsal Çerçeve' de yönetim biliminin tanımı ve özellikleri, özel yönetim ile kamu yönetimi arasındaki benzerlik ve farklılıklar açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda yönetimin bilim mi? sanat mı? Olduğuna, kamu yönetiminin unsurları hakkında ve yönetimin 14 ilkesinin neler olduğuna cevaplar vererek açıklamalarda bulunulmuştur.

¹GOÜ, Almus MYÖ, Öğr. Gör, çağatay.alan@gmail.com

Çalışmanın 2. Bölümünde Yönetim/Kamu Yönetimi: Tarihsel Gelişim ana başlığı altında sorular kavramlar açıklamaya çalışılmıştır. İlk olarak yönetim biliminde bilimsel yaklaşım öncesi dönem hakkında bilgi verilmiştir. Sonra yönetim biliminin tarihsel süreçteki gelişimini teoriler ve yaklaşımlar kapsamında açıklanmaya çalışılmıştır. Bir sonraki soruda kamu yönetimi disiplininin gelişim sürecini açıklanmış, nesnesini arayan kamu yönetimi disiplini için bir mevcut durum analizi yapılmıştır. Aynı zamanda yönetim biliminde kameralist dönem hakkında, yönetim biliminin kurucusu ve hayat hikayesi hakkında bilgiler verilmiştir. Avrupa’ da kamu yönetiminin gelişimini Bonin’ in kamu yönetimine katkısı ve ABD’deki spoils sistemi (yağma düzeni) açıklanmıştır. Kamu yönetimi siyaset dikotomisi, kamu yönetiminin incelenmesinde geçerli yaklaşımlar hakkında ve kamu yönetiminde değişim ve değişime zorlayan faktörler hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın 3. Bölümünde Klasik Yöntem ana başlığı altında sorulara ve kavramlara açıklamalar getirilmeye çalışılmıştır. İlk olarak bilimsel yönetim kuramının klasik yönetim teorisine katkıları değerlendirilmiştir. Daha sonra Henri Fayol’un kurumsallaştırıldığı yönetim ilkelerini günümüz örgüt yönetiminde uygulana bilinirliği tartışıldığını görebiliriz. Bürokrasi kapsamında Teknokrasi ve Meritokrasi hakkında bilgi verildiğini Oligarşini Tunç Kanunu’nun ne olduğunu ifade edilmiştir. Weber ‘in otorite sınıflandırmasını ve ideal tip modeli açıklanmış ve Weber’e göre bürokrasinin özelliklerini ve buna yöneltilen eleştirileri hakkında bilgiler verilmiştir. Yönetimde bürokrasi işlevsizliklerin üzerinde durulmuş, Weber bürokrasi teorisinde memuru tanımlamıştır. Son olarak bu bölümde Parkinson Kanunu ve Peter Prensibi hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın 4. Bölümünde Neoklasik Yönetim ana başlığı altında teorinin ilkeleri ve teoriye katkıda bulunanlar hakkında bilgi verilmiştir. Parkinson Kanunu ve Peter Prensibinin detaylı bir şekilde açıklandığı görülmüştür.

Çalışmanın 4. Bölümünde yönetimde Hawthome Etkisi ile ilgili bilgi verilmiştir. Yine bu bölümde Elton Mayo’nun yönetim bilimine katkılarını anlatılmış, Elton Mayo hakkında bilgi verilmiştir. Aynı zamanda Mc Gregor’un X ve Y Teorileri hakkında ilgi verilmiştir. Ouchi’nin Z Teorisi tanımlanarak, A ve J tipi örgüt karşılaştırılması yapılmış, literatürdeki motivasyon teorileri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Herbert Simon’un Yönetimsel Davranış Tezi açıklanmış, Maslow’un ihtiyaçlar Hiyerarşisi teorisinin günümüzde uygulanabilirliğini örneklerle tartışılmıştır. Örgüt yönetimlerinde güç alanı analizi nasıl yapılabilir sorusuna cevap aranmış, yönetimde algıları yönetmenin önemini tartışılmış ve hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın 5. Bölümünde Yönetim İlkeleri ve Süreçleri ana başlığı altında yönetimde POSDCORB kısaltması açıklanmıştır. Yönetimde planlamaların aşamaları ve genel olarak literatürdeki plan türlerinden kısaca bahsedilmiş ve literatür planı türleri açıklanmıştır. Yönetimde Örgütlenme kuralları ve türleri hakkında bilgi verilmiş, biçimsel ve biçimsel olmayan örgüt ne demektir sorusuna cevap aranmıştır. Kumanda birliği ilkesi, etkin yönetim için yönetimin temel unsurları açıklanmıştır. Aynı zamanda koordinasyonun ne olduğu ve türleri hakkında bilgi verilmiştir. Türk Kamu Yönetiminde denetim türleri ve kamu yönetiminde denetim türleri açıklanmaya çalışılmıştır. Son olarak Yönetimde karar verme nasıl gerçekleştiği hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın 6. Bölümünde Modern Yönetim ana başlığı altında Modern yönetim teorisinin saç ayağını oluşturan iki temel teorinin özellikleri açıklanmıştır. Modern Yönetim Teorisini ilkeleri katkıda bulunanlar hakkında bilgi verilmiştir. Chester Barnard’ın hayat hikâyesinden bahsederek sistem yaklaşımının nasıl kuramsallaştırıldığını, sistem yaklaşımı kapsamında holizm, geri bildirim ve entropiden bahsedilmiştir. Daha sonra örgüt yönetiminde açık ve kapalı sistem karşılaştırılması yapılmış, Drucker amaçlarına göre yönetim teziyle neyi hedeflediği ortaya konulmuştur. Yönetimde siberletik kavramı açıklanmış, örgüte sağladığı yararlar belirtilmiştir. Yönetimde durumsallık yaklaşımı hangi temel alanlarda gerçekleştiği açıklanmaya çalışılmıştır. Yönetim biliminin özellikleri belirtilerek bir mekanik örgüt-organik örgüt karşılaştırılması yapılmıştır. Ayrıca yönetimde etkinlik ve kalite artırma aracı olarak 6 Sigma yöntemi açıklanmıştır. Oyun teorisinin yönetimde nasıl uygulanabileceği tartışılmış, kalite çemberleri kimin tarafından teorileştirildiği ifade edilmiştir. Değişim yönetiminde 5 N 1 K analizinin nasıl olduğu açıklanmış, yönetimde değişim mühendisliği kavramı ne demektir? Sorusuna cevap aranmıştır. 7 S tipi örgüt modeli hakkında bilgi verilmiş, kariyer yönetimini insan kaynaklarıyla ilişkilendirilmiştir. Örgütlenen örgütleri – 5 Disiplin teorisinin

yönetimi örgüt teorileriyle ilişkisinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Performans tabanlı örgüt uygulamasının hangi ülkede görüldüğü tarihsel süreç içinde ifade edilmiş, stratejik yönetim araçlarından en önemli olanlar açıklanmaya çalışılmıştır. Stratejik yönetimi kamu kuruluşlarında uygulanabilirliği tartışılmış, Türk kamu yönetiminde stratejik planlama anlayışı uygulamaya nasıl yansıdığı 5018 sayılı kanun ile ilişkilendirilerek bir değerlendirilme yapılmıştır. Temel performans değerlendirme yöntemleri hakkında bilgi verilmiştir. Süreç yönetimi hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Süreç iyileştirmenin örgütlere katkısı açıklanmıştır. Risk yönetimi hakkında bilgi verilerek risk değerlendirme süreci açıklanmıştır. Örgütlerde krizin nasıl yönetileceği süreç açısından değerlendirilmiş, toplam kalite yönetiminin tanımlayıp unsurları açıklanarak örgüt yönetimine yararları değerlendirilmiştir. Çatışma yönetiminde yöneticini uygulayabileceği belli başlı strateji ve yöntemler belirlenmiştir. Bennis bürokrasinin ölümünü savunurken haklı mı? Sorusuna cevap aranmıştır. Bu bölümde Drucker'ın hayat hikâyesinden kesitler sunulmuştur. Toffler'ın 3. Dalga ve şok teorisi hakkında açıklamalarda bulunulmuş, Mintzberg'in stratejik yönetime katkısı değerlendirilmiştir. Deming' in kalite yolculuğunda ilginç Japonya deneyimini ve bu ülkeye kazandırdıklarını hakkında bilgi verilmiş, Tom Peters'in mükemmellik anlayışının örgütler için önemi ifade edilmiştir. Yönetimde etkinlik verimlilik üretkenlik kavramları hakkında bilgi verilmiş, Süreç hiyerarşisi açıklanarak, süreç yönetimini örgütlere katkısını değerlendirilmiştir. Vizyon ve misyon bildirgelerinin vizyon kaybı ve denetiminde fonksiyonu tartışılmış, yöneticilerin zamanı etkin kullanmalarını sağlayan davranış ve yöntemler ifade edilmiştir. Bu bölümde son olarak stresle başa çıkmanın bireysel ve örgütsel yöntemler ile ilgili bilgi verilmiştir.

Çalışmanın 7. Bölümünde yeni kamu yönetimi düşüncesinin ne olduğunu, nasıl ortaya çıktığını, yeni kamu yönetimi düşüncesinin özellikleri, ilkeleri açıklanmaya çalışılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının özelleştirmeye bakış açısı tartışılmış, yeni kamu hizmeti anlayışının ana hatlarıyla açıklanmıştır. Ayrıca küreselleşme konusunun üzerinde durulmuş, özellikleri açıklanmaya çalışılmış ve küreselleşmenin kamu yönetimine etkileri tartışılmıştır.

Çalışmanın 8. Bölümü Osmanlı Devletinde bürokrasi ve memur sınıflandırılması hakkında bilgi verilerek başlamıştır. Türk kamu yönetiminde merkezden yönetimin nasıl olduğu hakkında bilgi verilmiş, merkezden yönetimin olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca yerinden yönetim anlayışının türleri açıklanmış, alt dallarına ayrılarak açıklanmaya çalışılmış ve yerinden yönetimin olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde durulmuştur. Türk kamu yönetiminin nerden gelip nereye gittiğine dair iyi bir soru-cevap yapıldığını söyleyebiliriz.

Çalışmanın 9. Bölümünde ise Türkiye' de insan kaynakları yönetimi alanına ışık tuttuğunu söyleyebiliriz. İlk olarak insan kaynakları yönetiminin temel ilkeleri açıklanmıştır. Daha sonra insan kaynakları yönetimini etkileyen iç ve dış faktörler hakkında bilgi verilmiş ve insan kaynakları yönetiminin teknik işlevleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bölümün aynı zamanda devlet memurları kanununa ile ilgili akla gelebilecek sorulara cevap verdiğini söyleyebiliriz. Detaylı bir şekilde bakacak olursak memurlara konan yasakların ne olduğu, memurların ödev ve sorumluluklarını detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca memurlar için DMK'daki disiplin hükümleri, disiplin cezaları, memurluğun sona erme halleri ifade edilmiştir.

Çalışmanın son bölümü ise yerel yönetimler alanına ayrılmıştır. Bu bölüm özellikle son yıllarda yerel yönetimler konusunda yapılan tüm değişiklikleri belirtmesi noktasında okuyucuya büyük fayda sağlamaktadır. Bu noktada detaylı bir şekilde açıklama yapacak olursak bu bölüm ilk olarak yerel yönetimlerin gerekliliğini, yerel yönetimin dayandıkları değerleri, yerelleşmenin kamu yönetimini nasıl etkileyeceği noktasında detaylı bir açıklamada bulunulmuştur. Daha sonra 1876, 1921 ve 1924 Anayasalarında yerel yönetimler alanında ne gibi değişiklikler yapıldığı ifade edilmiştir. Son olarak bu bölümde büyükşehir belediyelerinin ülkemizdeki tarihsel yolculuğu ifade edilmiş, büyükşehir belediyelerinin nasıl kurulduğu açıklanmış, büyükşehir belediyelerinin hangi organlardan oluştuğu ifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca 6360 sayılı kanunun yerel yönetime getirdiği yenilikler tartışılmıştır.